

Klára Mezihoráková, *Architektura středověkých kostelů dominikánek v českých zemích v kontextu střední Evropy*. Disertační práce, Olomouc 2011.

2 strany obsahu, 2 strany úvodu, 169 stran textu, včetně poznámek za jednotlivými kapitolami, 133 vyobrazení na 63 stranách, 13 stran soupisu citované literatury, 16 stran seznamu vyobrazení s citovanými zdroji, 5 stran českého resumé a 5 stran anglického resumé.

V posuzované disertační práci se paní Klára Mezihoráková věnovala zevrubné analýze středověkých kostelů sv. Anny v Praze na Starém Městě a sv. Kateřiny v Olomouci. Oba objekty byly součástí klášterních areálů dominikánek a náleží ke stavbám, kterým v rozličné míře věnovalo pozornost už starší bádání; koneckonců i autorka sama,¹ ač – paradoxně a zbytečně skromně – tuto skutečnost v soupise literatury zamlčela. Poznatky předchozích generací badatelů a její vlastní rozbor architektury obou kostelů jí také poskytly solidně poznatý základ, z něhož správně odvodila potřebu zasadit dotčené stavby do širších souvislostí. A to do souvislostí jak formálních, tak funkčních. Vystihla tak hned několik důležitých problémových okruhů, jejichž poznání je nezbytné, ba v některých ohledech klíčové, pro pochopení historického a umělecko historického místa obou důležitých staveb v obecných i architektonických dějinách střední Evropy. Už tato skutečnost dokládá, že většina práce je vysoce originální a zkoumání dané problematiky v předložené disertaci přínosné.

Ocenit lze i promyšlenou, poměrně vyváženou strukturu práce. Po výstižném rozboru dosavadních názorů autorka předeštlá celkový pohled na historické okolnosti vzniku řádu, jeho prvních chrámových staveb, ale i na vazby k řádovému společenství a zakladatelům obecně. Logicky navázala cíleně seskládaným přehledem základních dispozičních typů kostelů dominikánek v celé Evropě, zejména však v říšských řádových provinciích, jejichž význam pro české země se rýsuje jako podstatný. Teprve do tohoto badatelského půdorysu, rozvinutého i shrnutím dostupných zjištění o dalších zaniklých českých a moravských konventech dominikánek, zasadila v chronologické posloupnosti zjištěných reliktiů zevrubnou analýzu klášterního kostela sv. Kateřiny v Olomouci a následně i chrámu sv. Anny v Praze na Starém Městě. V obou případech dospívá k vcelku věrohodným, dobře podloženým závěrům, byť např. složitý a díky zatím stále nedostatečným hloubkovým průzkumům málo detailně poznatý, nejstarší vývoj kostela sv. Kateřiny v Olomouci by bylo v některých aspektech možno vyložit i v dalších variantách. Stejně tak by si v budoucnu zasloužily hlubšího rozvedení i stylové souvislosti. Osobně za velmi cenné považuji, že autorka se v tomto momentě nespokojila s nově narýsovaným výkladem stavebního vývoje obou objektů, ale – v dostupné literatuře vlastně poprvé v tak širokém záběru – včlenila poznatky o tomto vývoji do širších funkčních vazeb zástavby ženských středověkých konventů. Ty vyžadovaly specifická řešení a úpravy (např. s ohledem na poměrně přísnou klausuru jeptišek) a teprve s vědomím tohoto kontextu se stávají dochované relikty středověké zástavby v mnoha detailech srozumitelnějšími. I tady opět

¹ MEZIHORÁKOVÁ, Klára, *Architektura středověkého kostela dominikánek sv. Kateřiny v Olomouci*, in: Pro arte. Sborník k počtě Ivo Hlobila (ed. Dalibor Prix). Praha 2002, s. 73–84; MEZIHORÁKOVÁ, Klára, *Středověké kostely řádu dominikánek v Čechách a na Moravě*. Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické 58, 2009, s. 207–219.

zúročila svou dobrou orientaci ve starší i recentní zahraniční literatuře a tam, kde v českých či moravských poměrech pro fragmentárnost nebo přímo zánik památkového fondu ji chybí potřebné analogie, tyto souvislosti objasňuje pomocí povětšinou německých, slezských či podunajských komparací. Nejednou tak plasticky vykresluje denní rytmus a fungování konventů přesvědčivým způsobem, kterého starší bádání, okleštěné buď na převahou historický nebo naopak na formálně architektonický a stylový rozbor, nedosáhlo. Metodicky lze tento postup v kontextu českého monastického výzkumu hodnotit jako poměrně moderní a do budoucna perspektivně použitelný i při poznávání architektury dalších mnišských řeholí. Toto vysoké ocenění si práce – podle mého mínění – zaslouží bez ohledu na to, že některé detaily mohou být či budou korigovány budoucími archeologickými a hloubkovými stavebně historickými průzkumy obou staveb.

Po zvážení všech, nejen obsahově věcných, tématicky přínosných, metodických, ale třeba i didaktických aspektů, které též má disertační práce plnit, si dovoluji své hodnocení předložené disertační práce shrnout v následující konstatování: posuzovanou disertační práci **doporučuji k obhajobě** a paní Kláru Mezihorákovou **navrhuji na udělení vědecko-akademické hodnosti „philosophiae doctor“ (PhD.)**.

Praha, 4. listopadu 2011

PhDr. Dalibor Prix, CSc.

Ústav dějin umění AV ČR
Husova 4
110 00 Praha 1
Česká republika
tel. 732 918 875; 221 183 365
mail: prix@udu.cas.cz